

Частична предварителна оценка на въздействието

Институция: Министерство на образованието и науката	Нормативен акт: проект на постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България
☒ Не е включен в законодателна/оперативна програма на Министерския съвет	☐ Включен е в законодателната/оперативната програма на Министерския съвет за:
Лице за контакт: Ангелина Ламбрева – началник на отдел "Прилагане на нормативната уредба", дирекция „Висше образование“	Телефон и ел. поща: Телефон: 02 9217 660 e-mail: a.paunova@mon.bg

Проблем/проблеми за решаване:

1.1. Кратко опишете проблема/проблемите и причините за неговото/тяхното възникване. По възможност посочете числови стойности.

Проблем 1: С Постановление на Министерския съвет № 122 от 29.06.2018 г. (обн., ДВ, бр. 56 от 2018 г.) за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България са въведени минимални национални изисквания към научната, преподавателската и/или художествено-творческата или спортната дейност на кандидатите за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във висшите училища и научните организации. Националните изисквания са изготвени по групи показатели за различните научни степени и академични длъжности в деветте научни области и съответстващите им направления с цел постигане на обвързаност между научните постижения на кандидатите и възможностите за академичното им израстване.

Във връзка с гореизложеното проблемът, който следва да се разреши е следният:

В следващите години обаче в практиката се открояват някои разминавания по отношение на изискваните минимални показатели в различните области и направления. Като пример може да се посочи възникналата дискусия за равнопоставеността при изискванията към учените, представители на точните науки, и тези от областта на хуманитарните науки по отношение възможностите за видимост в световните бази данни. Откриват се, макар и не особено значителни, несъответствия в изискванията дори в сходни области и направления.

От друга страна, възниква известно напрежение между учените от висшите училища и от научните организации по отношение на еднаквите изисквания, тъй като във висшите училища учените имат сериозен ангажимент и към образователната дейност.

Изниква все по-засилваща се необходимост от въвеждането на промени, чрез които да се актуализира и хармонизира подходът при отчитане на показателите за различните научни степени и академични длъжности в деветте научни области и съответстващите им направления, като едновременно с това се отчитат спецификите както на отделните професионални направления, така и на висшите училища и научните организации.

Изготвянето, въвеждането и прилагането на актуализирани минимални национални изисквания ще създаде предпоставки за осигуряване на по-високо качество на научната продукция и нейната значимост в институционален, национален и международен план.

Акцент на промените е създаването на условия за обективно и безпристрастно прилагане на минималните национални изисквания към научната, преподавателската и/или художествено-творческата или спортната дейност на кандидатите за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности във висшите училища и научните организации. Това ще доведе до хармонична обвързаност между научните постижения на кандидатите и възможностите за академичното им израстване.

1.2.Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Разрешаването на визирания по-горе проблем не може да се осъществи в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности. Разрешаването на така поставения проблем може да се реализира единствено чрез приемане на така предложения проект на постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

1.3. Посочете защо действащата нормативна рамка не позволява решаване на проблема/проблемите.

Действащият и към момента Правилник за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България не позволява поставените проблеми да бъдат решени в рамките на съществуващото законодателство.

1.4.Посочете задължителните действия, произтичащи от нормативни актове от по-висока степен или актове от правото на ЕС.

Неприложимо

1.5.Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Не са извършвани последващи оценки на нормативния акт.

2. Цели: Целите, които се поставят с приемането на акта, са свързани с оптимизиране и създаване на устойчива и дълготрайна политика в сферата на висшето образование и науката по отношение на академичното развитие и израстване, което от своя страна следва да създаде по-добри условия за повишаване качеството на висшето образование, научно-изследователските процеси и иновациите. По този начин ще се обусловят и възможности за развитие на общество, базирано на интелигентен растеж.

Като резултат от прилагането на изменените минимални национални изисквания се очаква: да се създадат по-добри условия за обективност и безпристрастност при оценяването, както и до равнопоставеност на кандидатите при провеждане на процедурите във висшите училища и научните организации; да се повиши качеството на академичния състав чрез създаване на условия за обективна конкуренция на базата на минималните национални изисквания; да се повиши качеството и количеството на научната продукция в Република България; да се осигури възможност за по-ефективен контрол върху провежданите процедури за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности.

Прилагането на този акт е свързано и с оптимизиране на системата за кариерно развитие на академичните общности в страната и мотивирането на повече хора да избират този житейски път за свое професионално поприще при постигане на по-високи резултати в обучителния си и

изследователски процес. Възможностите за академично израстване ще допринесат потенциално и за привличане в България както на младите сънародници зад граница от традиционните и нови диаспори, така и на други чужди студенти, докторанти и постдокторанти и млади учени. Предлаганите промени ще съдействат и за нарастване на конкурентостта и подобряване на конкурентоспособността на българските висши училища и научни организации, както във вътрешен, така и в международен план.

Предлаганите промени са напълно в духа на целите на Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2021 – 2030 година и с целите за развитие на висшето образование от Приоритет „Образование и умения“ на Националната програма за развитие „България 2030“, насочени към оптимизиране на висшето образование.

Посочете определените цели за решаване на проблема/проблемите, по възможно най-конкретен и измерим начин, включително индикативен график за тяхното постигане. Целите е необходимо да са насочени към решаването на проблема/проблемите и да съответстват на действащите стратегически документи.

3. Заинтересовани страни:

Пряко заинтересовани страни:

По данни на НАЦИД през първия семестър на академичната 2021 – 2022 година броят на действащите студенти в страната е 240 641, от които 215 639 действащи студенти и 25 002, отчислени с право на защита, а броят на висшите училища в системата на висшето образование е 52. Преподавателите в тях са 22 851 и 3165 в научните организации, а докторантите – 7844 и 1078 в научните организации или общо 8922.

Косвено заинтересовани страни:

Косвено проектът се отнася и към родителите и семействата на преподавателите, учените, докторантите, студентите и абсолвентите, както и – спрямо работодателите, в качеството им на потенциални ползватели на специалисти, изграждани в рамките на системата на висшето образование, и на продукти на научно-изследователската и развойна дейност на висшите училища и научните организации в страната.

Косвено въздействие проектът ще има и върху цялото общество по отношение подготовката на бъдещи квалифицирани от висшите училища участници в пазара на труда и в обществото, във връзка с условията за кариерно развитие на учени и млади учени в рамките на страната и оставането им в България вместо миграционна мобилност, както и като цяло с възможностите за изграждане на социум, базиран на постиженията на познанието и иновациите.

Посочете всички потенциални заинтересовани страни/групи заинтересовани страни (в рамките на процеса по извършване на частичната предварителна частична оценка на въздействието и/или при обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове), върху които предложенията ще окажат пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи/общини и др.).

1. Варианти на действие.

Анализ на въздействията:

4.1. По проблем 1:

Вариант 1 „Без действие“:

Описание:

Вариант 1 означава да не се предприемат никакви действия. Ако се избере този вариант „Без действие“ ще продължи да бъде налице липса на хармонизация, както и условия за неравнопоставеност при провеждането на процедури при оценяването и кандидатстването по отношение на академичното развитие и израстване.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

При изготвянето на настоящата оценка не са идентифицирани положителни въздействия по отношение на нито една от заинтересованите страни при прилагането на **Вариант 1**.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Прилагането на **Вариант 1** ще окаже негативни въздействия по отношение на заинтересованите страни, както следва:

Преподавателите, докторантите и (младите) учени ще са изправени пред условия за неравнопоставеност, субективност, липса на хармонизация по отношение на критерии и процедури в процеса на академичното си развитие и възможности за израстване. Това създава мотивирани предположения за възможни рискове от демотивация за продължаване на образователно-изследователския процес, а от своя страна това изправя съответно висшите училища и научни организации в Република България пред опасността от отлив или загуба на творчески потенциал, мотивирани (млади) кадри, прекъсване и/или ограничаване и намаляване на научно-изследователския ресурс и континуитет.

Косвено негативно въздействие ще има **Вариант 1** и спрямо работодателите, бизнеса и институциите, в качеството им на потребители на специалисти, обучавани в системата на българското висше образование и научно-изследователски институции. В тази връзка косвено негативно въздействие ще има и върху цялостното развитие на обществото поради демотивация и/или загубата на научно-творчески ресурс и намаляване на възможности за развитие на икономика и общество, основани на знания, иновации и изследователско и технологично развитие.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия:

Прилагането на **Вариант 1** няма специфични въздействия.

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Прилагането на **Вариант 1** е възможно да окаже негативно въздействие върху малките и средните предприятия в качеството им на потенциални потребители на специалисти, обучавани в системата на българското висше образование и научно-изследователски институти.

Административна тежест:

Прилагането на **Вариант 1** не създава риск от допълнителна административна тежест.

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 2 „Приемане на проект на постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България“:

Описание:

С проекта се предлагат се следните основни промени: Критериите в настоящите таблици с наукометрични показатели са обособени в три групи:

Първата група показатели (група А) отразява научните постижения и постиженията в художествено-творческата или спортната дейност, както и отзвукът на тези постижения в научната литература. Въведените във всички направления квартали отчитат качеството на научните трудове, като и спецификите във всяко едно от направленията. Минималният брой точки, необходими в тази група показатели, е по-висок за научните организации спрямо този във висшите училища.

Показателите от втората група (група Б) са свързани с възпроизвеждането на научния състав и включват научно ръководство, изготвяне на учебни помагала за студенти и обучение извън учебния план. Минималният брой точки, необходими в тази група показатели, е по-висок за висшите училища спрямо този в научните организации.

Показателите от първите две групи са в голяма степен общи за всички научни области. Третата група (група В) включва показатели, свързани с приложението на научните резултати, които са специфични за отделните професионални направления.

Целите са за постигане повишена обективност и безпристрастност при оценяване, равнопоставеност на кандидатите при провеждане на процедурите във висшите училища и научните организации, нарастване качеството на академичния състав чрез условия на реална конкурентна среда, основаваща се на съответните минимални национални изисквания, увеличено качеството и количеството на научната продукция в Република България, по-ефективен контрол върху провежданите процедури за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Прилагането на **Вариант 2** ще окаже положителни въздействия по отношение на заинтересованите страни, както следва:

Ще се създадат предпоставки за хармонизация на изискванията към наукометричните показатели, с което да се повиши мотивацията, качеството на образователния и изследователския процес и потенциал на висшите училища в страната и на научно-изследователските организации.

Ще нарасне мотивация за студентите, абсолвентите, кандидат-студентите за стремеж към кариерно развитие в академичната общност.

Ще се създадат възможности за подготовка на по-качествени и по-мотивирани млади специалисти, изследователи и преподавателски и научно-изследователски кадри за българските висши училища и научни организации.

Ще се повиши престижа, видимостта и привлекателността, включително на интернационално ниво, на българските висши училища и научно-изследователски организации, както и конкурентостта и конкурентоспособността им помежду им и в международен план.

Косвено позитивно въздействие приемането на предложените промени ще има и за работодателите, бизнеса и институциите, в качеството им на потребители на специалисти, обучавани в системата на висшето образование и на научно-изследователските организации у нас, и на продукти, създавани и разработвани от тях. В тази връзка последващи позитивни въздействия ще има и върху цялостното развитие на българското общество, като социум, основан на знание и иновации.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

При изготвянето на настоящата оценка не са идентифицирани отрицателни въздействия по отношение на нито една от заинтересованите страни при прилагането на **Вариант 2**.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия:

Прилагането на **Вариант 2** няма специфични въздействия.

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Прилагането на **Вариант 2** може да има потенциално положително въздействие върху малките и средните предприятия, в качеството им на ползватели на специалисти, обучавани в сферата на висшето образование и научно-изследователските организации, и на продукти, създавани от тях.

Административна тежест:

Прилагането на **Вариант 2** няма да повлияе на административната тежест.

(въздействията върху малките и средните предприятия; административна тежест)

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

5. Сравняване на вариантите:

Степени на изпълнение по критерии: 1) висока; 2) средна; 3) ниска.

5.1. По проблем 1:

		Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2
Ефективност	Цел: обективно и безпристрастно прилагане на минимални национални изисквания за придобиване на научни степени и за	3	1

	заемане на академични длъжности.		
Ефикасност	Цел: обективно и безпристрастно прилагане на минимални национални изисквания за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности.	3	1
Съгласуваност	Цел: обективно и безпристрастно прилагане на минимални национални изисквания за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности.	3	1

1.1. Сравнете вариантите чрез сравняване на ключовите им положителни и отрицателни въздействия.

1.2. Посочете степента, в която вариантите ще изпълнят определените цели, съгласно основните критерии за сравняване на вариантите:

ефективност, чрез която се измерва степента, до която вариантите постигат целите на предложението;

ефикасност, която отразява степента, до която целите могат да бъдат постигнати при определено ниво на ресурсите или при най-малко разходи;

съгласуваност, която показва степента, до която вариантите съответстват на действащите стратегически документи.

6. Избор на препоръчителен вариант:

По проблем 1: Вариант 2 „Приемане на проект на постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България“:

Вариант 2 е препоръчителен вариант на действие спрямо решаването на посочения проблем.

Аргументите за това са свързани със следното:

1. Вариант 2 се отличава с най-висока степен на ефективност, във връзка с неговата целесъобразност и с най-висок потенциал за постигане на целите.

2. Вариант 2 се характеризира с най-висока степен на ефикасност сред идентифицираните варианти на действие, с оглед на ефекта за заинтересованите страни и за обществото.

3. Вариант 2 съдържа най-голям потенциал за изпълнение на държавната политика, насочена към подобряването на организацията и на ефективността на образованието във висшите училища в страната. В тази връзка той се отличава с най-висока степен на съгласуваност.

Посочете препоръчителните варианти за решаване на поставения проблем/проблеми.

6.1. Промяна в административната тежест за физическите и юридическите лица от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

- Ще се увеличи
- Ще се намали
- Няма ефект

1.1. Изборът следва да е съотнесен с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант за решаване на всеки проблем.

1.2. Ако се предвижда въвеждането на такса, представете образуването на нейния размер съгласно Методиката по чл. 7а от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

6.2. Създават ли се нови/засягат ли се съществуващи регулаторни режими и услуги от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

- Да
- Не

1.1. Изборът следва да е съотнесен с посочените специфични въздействия на избрания вариант.

1.2. В случай че се предвижда създаване нов регулаторен режим, посочете неговия вид (за стопанска дейност: лицензионен, регистрационен; за отделна стелка или действие: разрешителен, уведомителен; удостоверителен и по какъв начин това съответства с постигането на целите).

1.3. Мотивирайте създаването на новия регулаторен режим съгласно изискванията на чл. 3, ал. 4 от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

1.4. Посочете предложените нови регулаторни режими отговарят ли на изискванията на чл. 10 – 12 от Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.5. Посочете изпълнено ли е изискването на § 2 от Допълнителните разпоредби на Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.6. В случай че се изменят регулаторни режими или административни услуги, посочете промяната.

6.3. Създават ли се нови регистри от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

- Да
- Не

6.4. По какъв начин препоръчителният вариант въздейства върху микро-, малките и средните предприятия (МСП) (включително по отделните проблеми)?

Актът засяга пряко МСП

Актът не засяга МСП

Проектът на акт може да има обаче потенциално положително въздействие върху малките и средните предприятия, в качеството им на ползватели на специалисти, обучавани в сферата на висшето образование и научно-изследователските организации, и на продукти, създавани от тях.

Изборът следва да е съотнесен с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант.

6.5. Потенциални рискове от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

Не са налице потенциални рискове от прилагането на **Вариант 2**.

Посочете възможните рискове от прилагането на препоръчителния вариант, различни от отрицателните въздействия, напр. възникване на съдебни спорове и др.

7. Консултации:

Проведени са консултации

Посочете основните заинтересовани страни, с които са проведени консултации. Посочете резултатите от консултациите, включително на ниво ЕС: спорни въпроси, многократно поставяни въпроси и др.

Предстоят обществени консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове

Провеждането на обществени консултации се осъществява по чл. 26 от Закона за нормативните актове.

Обобщете най-важните въпроси за обществени консултации. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултациялни процедури.

8. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

Да

Не

Приемането на нормативния акт не произтича от правото на Европейския съюз.

1.1. Посочете изискванията на правото на Европейския съюз, включително информацията по т. 6.2 и 6.3, дали е извършена оценка на въздействието на ниво Европейски съюз, и я приложете (или посочете връзка към източник).

1.2. Изборът трябва да съответства на посоченото в раздел 1, съгласно неговата т. 1.5.

9. Изисква ли се извършване на цялостна предварителна оценка на въздействието поради очаквани значителни последици?

Да

Не

Не се изисква извършване на цялостна предварителна оценка на въздействието поради очаквани значителни последици.

(преценка съгласно чл. 20, ал. 3, т. 2 от Закона за нормативните актове)

10. Приложения:

Приложете необходимата допълнителна информация и документи.

11. Информационни източници:

1. Правилник за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България, приет с ПМС № 202 от 10.09.2010 г., обн., ДВ, бр. 75 от 24.09.2010 г., изм. и доп., бр. 19 от 8.03.2011 г., в сила от 8.03.2011 г., доп., бр. 9 от 31.01.2012 г., изм., бр. 62 от 12.07.2013 г., в сила от 3.07.2013 г., доп., бр. 60 от 22.07.2014 г., в сила от 22.07.2014 г., изм., бр. 57 от 28.07.2015 г., в сила от 28.07.2015 г., изм. и доп., бр. 56 от 6.07.2018 г., в сила от 6.07.2018 г., бр. 15 от 19.02.2019 г.;
2. Закон за развитието на академичния състав в Република България (обн. - ДВ, бр. 38 от 21.05.2010 г.; доп. ДВ. бр.21 от 12.03.2021 г.) (акт. 16.03.2021 г.), достъпно на <https://www.mon.bg/bg/57>, както е индексирано на 05.07.2021 г.;
3. Закон за висшето образование (обн., ДВ, бр. 112 от 27.12.1995 г., ...; изм. и доп., бр. 17 от 25.02.2020 г.) (акт. 25.02.2020 г.), достъпно на: <https://www.mon.bg/bg/57> , както е индексирано на 05.07.2021 г.;
4. Стратегия за развитие на висшето образование в Република България за периода 2021–2030 г., достъпно на: <https://www.mon.bg/bg/143>, както е индексирано на 05.07.2021 г.;
5. Национална програма за развитие „България 2030“, достъпно на: <https://www.minfin.bg/bg/1394>, както е индексирано на 05.07.2021 г.
6. Национална карта на висшето образование в Република България, приета с РМС №538 от 22.07.2021 г., достъпно на: [Преглед на документ \(government.bg\)](https://www.government.bg), както е индексирано на 23.07.2021 г.;
7. Регистър на всички действащи и прекъснали студенти и докторанти по степени на обучение и по професионални направления <https://rdpsd.nacid.bg/> ;
8. Регистър на завършилите студенти и докторанти <https://rzs.nacid.bg/> <https://rzd.nacid.bg/> .
9. НАЦИД - Национален център за информация и документация, поддържащ бази данни и информационни продукти и услуги в подкрепа на развитието и напредъка на образованието, обучението и науката – [НАЦИД \(nacid.bg\)](https://www.nacid.bg) ;
10. Рейтингова система на висшите училища в България, достъпно на: <https://rsvu.mon.bg/> ;

Посочете изчерпателен списък на информационните източници, които са послужили за оценка на въздействията на отделните варианти и при избора на вариант за действие: регистри, бази данни, аналитични материали и др.

12. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за извършването на частичната предварителна оценка на въздействието:

X

ГАЛИНА ДРЕНОВСКА
директор дирекция "Висше образование"